

BU KİTABI NEDEN OKUMALISINIZ?

Çünkü öğrenmek bitecek bir şey değil. Yaşamınızın ilk günlerinde öğrenmeye başlarsınız ve ölene kadar da öğrenmeye devam edersiniz. Farkında olsanız da olmasanız da, kabul etseniz de etmeseniz de, öğrenme bitmez. Nasıl bir hayat yaşadığımızı belirleyen en önemli faktörlerden biri, öğrenmeyi ne kadar iyi yaptığımızdır.

Üstelik öğrenme gereksinimi sadece akademik alanla da sınırlı değil. Bebekliğimizde, çocukluğumuzda, öğrenciliğimizde, aile kurduğumuzda, işe girdiğimizde, terfi aldığımızda, işimizi kaybettiğimizde, çocuğumuz olduğunda, boşandığımızda, emekli olduğumuzda, ağır bir hastalığa yakalandığımızda, sevdiğimizde, üzüldüğümüzde, taşındığımızda ve her türlü değişimde öğrenmemiz gerekir.

Varlığımızla iç içe geçmiş en önemli faaliyetlerden biri olan öğrenmeyi her dönemde aynı beceriyle yapabildiğimiz söylenemez. Hayatımızın ilk yıllarında zihinsel sorun gibi bir engelle sahip olmayan herhangi birimizin mükemmel yaptığı öğrenme işini zamanla giderek unuttur, elimize yüzümüze bulaştırırız.

Bu kitabı neden okumanız gerektiğini kitapta ele alınan her bir öğrenme tuzağıyla birlikte biraz daha iyi anlayacak-

sınız. Bu kitabı okumalısınız, çünkü her birimiz çok daha iyi bir öğrenci olabiliriz. Öğrenci demiyorum; okul seneleleriyle kısıtlı değiliz. Başarılı birer “hayat boyu öğrenci” olabilmek için, gelin sık yaptığımız hatalarımızı inceleyelim. Bu hatalar, başarıımızı kısıtlayan, bizi hapseden, engelleyen birer tuzak. Tuzakların farkına varmamız, onları aşmamızı sağlayan ilk ve en büyük adım olacaktır.

BU KİTABI NEDEN YAZDIM?

Çünkü ben bir hayat boyu öğrenciyim. Mesleğimi “karmaşık konuları hızlı ve iyi öğrenip özümseyerek, bunları kolay ve keyifli anlaşılacak şekilde insanlara sunmak” olarak tanımlıyorum.

Ben bir öğrenci ve bir hikâye anlatıcısıyım. Başka bir deyişle bir öğrenen ve anlatanım. Bir de işim var. On yılı aşkın bir süredir Bilge Adam’da çalışıyorum. On beş yılı aşkın bir süredir ise veri alanında çalışıyorum. İşim; veriye erişmek, veriyi yönetmek, veriyi anlamlandırmak ve verinin içindeki desenleri, örüntüleri keşfetmek.

Bir yandan da iflah olmaz bir okur ve iflah olmaz bir yazarım. Okumak ve yazmak, benim için hayatın anlamı.

Kendi kişisel gelişimim ve kariyer gelişimim için yıllarca kafa yordum. Sonraki yıllarda yönetici olunca etkim altındaki insanların kişisel ve kariyer gelişimleri için çalışma ve çabalarım da bunlara eklendi. Okudum, araştırdım, konuştum, gözlemlerim, inceledim... Bu çalışmaların sonucunda çeşitli eserlerim ortaya çıktı. Bunlardan ilki, sizlerle 24 Kariyer Tuzağı adıyla buluştu.

Şimdi de 24 Öğrenme Tuzağı adlı kitabımı yazdım. Çünkü anladığım işlerden bahsetmeliyim. Öğrenme, kariyerden

bile daha fazla içselleştirdiğim bir konu. Atatürk Fen Lisesi'nden mezun oldum. İTÜ'de Endüstri lisansı ve Mühendislik Yönetimi yüksek lisansı yaptım. Yetmedi; Açık Öğretim'de Sosyoloji lisans, Tarih lisans ve İlahiyat ön lisans okudum. Yazılım alanında Microsoft'un .NET teknolojilerini Türkiye'de ilk öğrenen ve eğitimlerini veren insanlardayım. Daha sonra yöneldiğim veri alanında, önce İş Zekasında sonra Makine Öğrenmesi'nde Microsoft teknolojileri özelinde Türkiye çapında önderlik ettim. Çünkü öğrenmeden duramıyorum. Üç bine yakın kitap okudum ve evimde bine yakın okunmak için sıra bekleyen kitabım var.

Tüm bunları sayıp dökmemin sebebi, dışarıdan değil konunun merkezinden yazdığımı bilmenizi sağlamak. Bunu bilin ki, tuzakları okumaya gönül rahatlığıyla geçmeniz mümkün olsun. Neden yazdım sorusunun asıl cevabı ise şu: Yazdım, çünkü yazmasam olmazdı.

ÖĞRENME TUZAĞI NEDİR?

Öğrenme tuzaklarını sıralamadan önce, öğrenme tuzağının ne olduğunu tanımlamak gerekli... Şöyle bir tanım yapabiliriz: Farkında olarak ya da olmayarak, içinde bulunduğumuz bir öğrenme etkinliğinin sonuçlarını olumsuz etkileyen ve toplumda yaygın şekilde görülen kalıplardır.

İnsan, içinde bulunduğu hali kolay kavrayamaz. Mesela stres baskısı altına giren insanların bazılarının geliştirdikleri kendilerine özgü çok belirgin mimikleri olur. Çoğunlukla bir hayli garip olan bu ifadeleri stres anlarında yüzlerinde taşırlar ama farkında bile değildirler. Farkına varmaları için birilerinin onlara bu garip mimikleri tanımlaması ve belirledikleri zamanlara dikkat çekmesi gerekir.

Bu tür belirgin örnekler gibi, daha derinlere saklı pek çok hal, davranış ya da tutumumuzun da farkına varamayız. Öğrenmeyle ilgili olarak da düştüğümüz tuzağın farkına varmamamız gayet olasıdır. Hatta belki de o an bir öğrenme faaliyeti içinde olduğumuzun bile bilincinde değilizdir.

Bu kitapla size öğrenme faaliyeti sırasında düştüğünüz tuzakları fark ettirmek istiyorum. Böylece umulur ki, o tuzaklardan kurtularak daha verimli öğrenin.

OKUL

BITTİ

KİTAPLARDAN

KURTULDUM

ARTIK

Kitaplarla ya da başka araçlarla, öğrenme asla bitmez. Öğrenmenin sonu yoktur.

Kitapların ya da başka öğrenme araçlarının artık size hitap etmediğini mi düşünüyorsunuz? Öğrenmeyle işiniz bitti belki... Üniversiteyi bitirdiniz mesela, bir daha kitap okumaya ne gerek var? Öğrenecek ne kaldı? Öğrenmeyle işiniz bittiğine göre, öğrenme tuzaklarını da dert etmenize gerek yok. Durun ve bir kere daha düşünün. Hayatta yeni olaylar, yeni kişiler, yeni durumlar bitmez. Her yaşta öğrenmeniz gereken şeyler olacaktır. Öğrenmenizi kontrol altında tutmazsanız, yine öğrenirsiniz, ama öğrenme faaliyeti kontrolsüz ve olasılıkla çok verimsiz bir şekilde gerçekleşir.

OLASI BELİRTİLER

- Yıllardır hiçbir kitap size çekici gelmiyorsa... Yararı olacak ya da keyif alacağınız tek bir kitap bile çıkmıyorsa...
- Çocuklarınızı öğrenmeye teşvik ederken, kendiniz her türlü öğrenme aracından uzak duruyorsanız...
- Öğrenecek bir şey kalmadıysa... Buna rağmen hayat yeni zorluklarla başınıza çorap örüyorsa...
- Yeni bir şey öğrenmek zorunda kalacağınızı hissettiğinizde kırk sokak öteye kaçıyorsunuz...

RİSKLİ DÖNEMLER

Özellikle bir şeyleri bitiriyor olduğunuz ya da artık gayet iyi yapar hale geldiğiniz dönemlere dikkat etmeniz gerekir. Mesela üniversiteyi bitirmek, artık öğrenecek bir şey kalmadı anlamına gelmez. Teknolojinin giderek artan bir hızda hayatı, yaşam biçimlerimizi, iletişimimizi, işlerimizi değiştirdiği bir dünyada öğrenmeyi bırakmak düşünülemez.

TUZAK

Hayatımızda bazı şeyleri dönemlere sıkıştırma alışkanlığımız var. Ama bunlardan bazıları gerçekten bir döneme aitken, bazıları sürekliliği olan şeyler. Mesela anne sütüyle beslendiğimiz dönem, gerçekten başı sonu belli olan bir dönemdir, günü gelince biter. Öğrenme ise böyle bir şey değil... Öğrenmek hayatın bütününde devam eder. Geçtiğimiz her aşamada değişen dönüşen bir şeyler olur ve bizim de yeni duruma ilişkin pek çok şeyi öğrenmemiz gerekir. Konuşmak nasıl öğrenilen bir şeyse, tanıştığınız yeni bir grup insana uygun şekilde konuşmak da öğrenilen bir şeydir. Yürümek nasıl öğreniliyorsa, araba kullanmak da öğrenilir. Okumak nasıl öğreniliyorsa, işinizde terfi ettiğinizde yeni konumunuzun gerektirdiği yetenekler de öğrenilir. Yazmak nasıl öğreniliyorsa, emekli olduğunuzda boş kalan günlerinizi nasıl değerlendireceğiniz de öğrenilecek bir şeydir.

Kısaca öğrenilecek şeyler çocukluğa ve öğrenim hayatınıza sıkışıp kalmazlar. Oysa pek çok insan, eğitim öğrenim hayatı denen çerçevede öğrenme işinin bittiğini düşünür ya da buna kafa yormaz ama bilinçsiz bir davranış olarak, aktif çabayla öğrenme işini ya tatil eder ya da çok seyreltir.

Ben artık oldum, yapacağım yeni bir şey kalmadı, dünyada öğrenmem gereken bir şey kalmadı düşüncesi bazen açık açık bazen sinsice hayatımıza sızan tehlikeli bir zehirdir.

Her şeyin daha durağan olduğu geçmiş çağlarda bile, öğrenme faaliyeti bitmiyordu. Hayatı boyunca çiftçilik yapan

ve benzer ürünleri ekip diken bir insanı ele alalım. Böyle bir insanın öğrenmeye neden devam etmesi gereksin ki? Birkaç olası durum düşünelim:

Önce bir eş olmayı, anne ya da baba olmayı, artan karar verme sorumluluğunu öğrenmesi gerekir. Daha ilerleyen zamanlarda bu sorumlulukların bir kısmından yaşlılığı sebebiyle yavaş yavaş vazgeçmeyi de öğrenmesi gerekir. Gençken işleri güçleri rahatlıkla yapabiliyordu. Yaşlanıp gücü azaldıkça, azalmayan işlerin yükünü nasıl kaldıracığını öğrenmesi gerekir. Daha dramatik şeyler de olabilir tabii. Mesela yönetimin aldığı bir karar değişikliğiyle artan vergi oranları yüzünden kurulu düzenini önemli ölçüde ya da toptan değiştirmesi gerekebilir ya da sınır bölgesindeyse, ara ara oluşan savaş ortamlarında düşman güçlerin denetimi altında yaşamda kalmayı öğrenmesi gerekebilir.

Günümüzde teknolojinin hızlı gelişimi, öğrenmenin sürekliliğini çok daha zorunlu hale getirmiştir. İnsanların yaklaşık on yılda bir meslek değiştirmek zorunda kaldığı bir çağda yaşıyoruz ya da bazen meslek isim olarak aynı kalsa da içerik olarak öyle değişiyor ki, aynı meslek demeye bin şahit ister. Üstelik iş hayatındaki bu değişimler, mevcut yetenek kümesinin anlamsız kalması sebebiyle kişilerin işlerini kaybetmesi anlamına gelebiliyor. Kişi tekrar ekonomik olarak iyi bir duruma gelebilmek için yeni bir üniversite okur gibi yeni bir yetenek kümesi kazanmak zorunda kalabiliyor.

Hayat ve öğrenme bu kadar iç içe olduğu halde, örgün eğitim-öğretim hayatının belirli bir yaşta başlayıp belirli bir yaşta bitmesinden dolayı, öğrenme faaliyetinin önemini kaybettiği düşüncesine kapılmamız olası. Öğrenme ile ilgili tuzakların belki en büyüğü bu yanılısamadır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Öğrenmeyi önünüzdeki birtakım sınavlar için kitap okuyarak yaptığınız bir faaliyet olarak tanımlayan zihin

kalıbından kurtulun. Halen öğrenciyse, bu resmi tanım dışında neleri öğrendiğinize odaklanın. Zaten okul hayatını bitirmişseniz, hayatınızın içinde devam eden öğrenme faaliyetlerinin neler olduğuna odaklanın. Bilinçli bir faaliyet olarak yapmasanız da öğrenmekten tamamen kopmuş bir hayat sürüyor olmanız imkânsız. Neleri öğrenmekte olduğunuzu fark ettiğinizde, dizginleri ele alıp daha etkin bir şekilde öğrenmeye başlayabilirsiniz.

- Okul hayatında sınavların ne zaman olacağı ve neler sorulacağı, müfredatın ne olduğu belliydi. Bu sınavlara hazırlanmanın çeşitli yöntemleri de hazır olarak bekliyordu. Gerçek hayatın bununla zerre kadar ilgisi yoktur. Fırsatlar, keşfedilmeyi diğer bir deyişle öğrenilmeyi bekler. Belirli sınav zamanları yoktur, iyi hazırlanarak pek çok şeyi daha erken elde edebilirsiniz. İstedığınız şeyi nasıl elde edeceğinizin bilgisi de çoğu zaman hazır beklemez, nasılı da öğrenmeniz gerekir. Öyleyse, zorunlu olarak ve kendiliğinden devam eden öğrenme faaliyetlerinizin ötesinde, elde edebileceğiniz daha başka şeyler için aktif öğrenme faaliyeti yapmayı da öğrenin.

- Teknolojinin dehşetli devinim hızını göz ardı etmeyin. Özellikle dijital dönüşüm ve yapay zekâ kavramları doğrultusunda, geleneksel olarak ancak insanların yapabileceği öngörülen pek çok işi artık makineler yapabiliyor ya da yakın dönemde yapabilecekler. Makineler turistik sitelerde seyahat organize etmek için araştırma yapan insanlarla diyalog kurarak sorularına cevap verebiliyor ve onlara tur önerisi oluşturabiliyorlar. Makineler kredi başvurularını inceleyip insan müdahalesine hemen hemen hiç ihtiyaç duymadan kredi uygunluğu olup olmadığı kararını verebiliyorlar. Makineler araçları insansız sürebiliyorlar. Bu büyük değişim döneminde sadece geçerli bir mesleğe sahip kalabilmek için bile seneler boyu bitmeyen yoğun bir öğrenme faaliyeti içinde olmanız gerekebilir.